

Recenzia

Ščevková, J. & Mičieta, K., 2016. Všeobecná a aplikovaná palynológia. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 146 s. ISBN 978-80-223-4193-6

Klasická palynológia sa v užšom zmysle slova zaoberá štúdiom recentných i fosílnych peľových zŕn a spór, ktoré slúžia na prenos samčích pohlavných buniek medzi rastlinnými jedincami. Každá z týchto mikroskopických častíc je druhovo unikátna svojimi morfológickými i anatomickými znakmi, čo vyplýva z rozličných stratégií opelenia rastlín prostredníctvom vetra, či hmyzu. V širšom kontexte môže palynologický výskum zahŕňať i ďalšie fosílny organický mikroskopický materiál, napríklad Acritarcha, Chitinozoa alebo cysty Dinophyta.

História palynologického výskumu siaha do 17. storočia, kedy anglický botanik Nehemiah Grew, známy ako otec rastlinnej anatómie, vo svojom diele „Anatómia rastlín“ prvý krát popísal peľ a tyčinky a predpokladal úlohu peľu pri pohlavnom rozmnožovaní rastlín. S technickým pokrokom sa prirodzene zlepšovali aj metódy štúdia týchto mikroskopických častíc. Súčasná palynológia využíva interdisciplinárny prístup, kombinuje metódy výskumu a syntetizuje poznatky z viacerých vedných disciplín – botaniky, biológie rastlín, chémie, geografie, paleontológie a podobne. Je čoraz viac využívaným nástrojom environmentálnych či medicínskych vied.

Poznatky palynologického výskumu majú uplatnenie v mnohých odvetviach vedy, ako botanika, aerobiológia, ekológia, alergológia, klimatológia, či geológia. Najviac ľudí si však peľ ako taký spája práve so vznikom alergických reakcií. Peľové zrná a spóry skutočne predstavujú neoddeliteľnú súčasť nášho životného prostredia. Nachádzajú sa v horninách a sedimentoch, vo vode, v ovzduší, prenikajú do interiérov budov, ale aj do samotného dýchacieho a tráviaceho traktu živočíchov a človeka. Citlivým jedincom často zapríčiňujú celý rad zdravotných ťažkostí.

Autori vysokoškolskej učebnice „Všeobecná a aplikovaná palynológia“ – RNDr. Jana Ščevková, PhD. a prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD., vo svojej novej publikácii prinášajú jednak všeobecné poznatky z oblasti palynologického výskumu, no zároveň sumarizujú informácie z ďalších odvetví aplikovanej palynológie.

Úvodné kapitoly pojednávajú o histórii palynologického výskumu, rozoberajú genézu peľových zŕn a spór, fyziológiu peľu, či priebeh reprodukcie semenných rastlín.

Ťažisko knihy tvorí nasledujúcich osem kapitol. Tie približujú jednotlivé oblasti aplikovaného palynologického výskumu, konkrétne melisopalynológiu, aeropalynológiu a medicínsku aeropalynológiu, forenznú palynológiu, palynológiu vo vzťahu k taxonómii, evolúcii a ekológii, palynológiu v šľachtiteľstve rastlín, indikačnú palynológiu a paleopalynológiu.

V závere učebnice sa nachádza slovník hlavných pojmov obsahujúci 370 abecedne zoradených hesiel, prehľad literatúry, vecný a taxonomický register.

Textová časť je doplnená fotografiami alebo schematickými obrázkami, ktoré vhodne dokresľujú podávané informácie. Celá publikácia je písaná zrozumiteľným štýlom a okrem odborníkov v danej oblasti, pedagógov, či študentov dokáže oslovit' aj širokú laickú verejnosť. Knihu je možné zakúpiť v knižkupectve Klára Iliťová (PriF UK – pavilón B2).

ZUZANA PELECHOVÁ DRONGOVÁ